

Aluekehittämisyjärjestelmän uudistaminen

Kasvupalveluiden ja aluekehittämisyjärjestelmän
uudistamisen ohjausryhmän kokous 4.10.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Aluekehittämijärjestelmä ja lainsäädäntö

(luonnos keskeisistä sisällöistä koskien aluekehittämistä)

Maakuntalaki

(11/2016 HE eduskunnalle)

- Maakunnan tehtävät: Aluekehittämisviranomaisen
- Maakuntastrategia
- Valtion ja maakuntien neuvottelumenettely koskien taloutta
- Julkisen talouden suunnitelma

Kasvupalvelut ja aluekehittäminen

Järjestämislaki

(1/2017 HE lausunnoille)

- Valtion ja maakuntien neuvottelumenettely sisällöllisissä kysymyksissä
- Ministeriöiden toimien yhteensovittaminen aluekehittämisessä
- Vastuu alueiden kehittämisestä, kumppanuus
- Neuvottelukunta?
- Rakennerahastojen toimielimet (välittävät toimielimet, hallintoviranomainen,...)

Kasvupalvelut ja aluekehittäminen

Sisältölaki

- Aluekehittämisen tavoitteet
- ALKE-painopistepäätös
- Maakuntaohjelma
- RR-ohjelmatyö
- Tuki-instrumentit
- Sopimusmenettelyt ja erityisohjelmat

Maakuntalaki

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Maakuntalaki: Maakunnan tehtävät

2. Luku. Maakunnan tehtävät: 6 §. Maakunnan tehtäväalat (poimintoja koskien aluekehittämisestä, s 8-9, 15)

- 5) Aluekehittäminen ja sen rahoitus. Maakunta on jatkossa maakuntaliiton sijasta laissa tarkoitettu yleinen aluekehitysviranomainen ja hoitaa siten alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa aluekehitysviranomaiselle ja maakunnan liitolle säädetyt sekä ELY-keskuksille säädetyt aluekehittämisen tehtävät.
- Aluekehittämisviranomaisen tehtävillä tarkoitetaan alueiden kehittämisestä ja rakennerahasto-toiminnan hallinnoinnista annetussa laissa (7/2014) tarkoitettuja tehtäviä, joita nykyisin hoitavat maakuntien liitot. Alueiden kehittäminen on laaja käsite, joka sisältää monimuotoista ja monella eri taholla tehtävää tavoitteiden asettamista sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavien menetelmien valintaa. Aluekehittämiseen liittyy alueen kehittämistä koskevien erilaisten strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien laatiminen ja näiden toimeenpano. Näiden tehtävien hoitamisessa ja niihin liittyvän yhteistyön varmistamisessa päävastuu olisi maakunnalla aluekehittämisviranomaisena.
 - Aluekehittämisviranomaisen tehtäviin kuuluisivat lisäksi alueen kansallisen aluepolitiikan ja Euroopan unionin alueita koskevien linjausten ja toimien yhteensovittaminen. Alueiden kehittämiselle on tunnusomaista yhteistyö ministeriöiden, muiden valtakunnallisten toimijoiden, alueviranomaisten ja muiden aluekehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden kuten yliopistojen kanssa. Maakunta aluekehitysviranomaisena vastaisi yhteistyöstä ja johtaisi sitä alueellaan.

Maakuntalaki: Valtion ja maakunnan neuvottelu

3 luku. Maakunnan suhde valtioon ja kuntiin: 13 §. Valtion ja maakunnan neuvottelu (s 30)

- *Neuvottelumenettely liittyisi julkisen talouden suunnitelman valmisteluun ja tukisi valtion maakuntien talouteen kohdistamaa ohjausta.*
- *Neuvottelumenettely käytäisiin valtiovarainministeriön johdolla jokaisen maakunnan kanssa erikseen. Neuvotteluissa käsiteltäisiin ensisijaisesti maakunnan talouteen liittyviä asioita: kustannuskehitystä, rahoitusta ja investointisuunnitelmaa. Lisäksi neuvotteluissa käsiteltäisiin tarvittavia toimenpiteitä, joilla maakunnan tehtävien hoitaminen ja palvelujen saatavuus voitaisiin turvata ottaen huomioon julkisen talouden suunnitelman mukainen valtion rahoitus maakunnille.*
- *Neuvottelumenettelyä ja ministeriössä tapahtuvaa talouden ja toiminnan suunnittelua varten kukin maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaava ministeriö valmistelisi toimialansa tehtävien ja kustannusten arvioinnin. --- Ministeriö toimittaisi arvioinnin valtiovarainministeriöön siten, että se olisi käytettävissä ennen tämän pykälän mukaista neuvottelumenettelyä. Neuvottelumenettelyn tietoperustana toimisi myös maakunnasta kuukausittain kerättävä talous- ja toimintatieto.*

Maakuntalaki: Maakuntastrategia

7 luku. Maakunnan johtaminen ja maakuntahallitus: 35 §. Maakuntastrategia (s 50)

- *Pykälässä säädettäisiin lakisääteisestä maakuntastrategiasta, joka olisi maakuntavaltuuston ohjausväline maakunnan johtamisessa. Maakuntavaltuusto päättäisi maakuntastrategiassa maakunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa maakunnan toiminnan ohjaamista kokonaisuutena sekä maakunnan strategisen suunnittelun ja taloussuunnittelun liittämistä tarkoituksenmukaisella tavalla toisiinsa. Maakuntastrategiassa tulisi ottaa huomioon maakunnan talouden reunaehdot ja kehitysnäkymät ja strategian tulisi ohjata maakunnan taloussuunnittelua.*
- *Maakunnassa laadittaisiin yksi maakuntastrategia, joka kattaisi kaikki maakunnan tehtäväalat. Maakunnat vastaisivat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollosta, pelastustoimesta, ympäristöterveydenhuollosta, **alueellisista kehittämistehtävistä** ja elinkeinojen edistämisen tehtävistä, alueiden käytön ohjauksesta ja suunnittelusta, alueellisen identiteetin ja kulttuurin edistämisestä sekä muista laissa säädettävistä kuntaa suuremmalla alueella järjestettävistä palveluista.*

Maakuntalaki: Maakuntastrategia

7 luku. Maakunnan johtaminen ja maakuntahallitus: 35 §. Maakuntastrategia (s 50-51)

- *Maakuntastrategian velvoittavuus olisi luonteeltaan poliittista ja toiminnallista eli se ohjaisi päätösvalmistelua ja päätöksentekoa. Maakuntastrategia ei siten olisi oikeudellisesti sitova tai valituskelpoinen asiakirja.*
- *Maakuntastrategian sisällöllinen ulottuvuus on hyvin laaja ja kattaa käytännössä maakunnan koko toiminnan. Säännös korostaa maakuntavaltuuston asemaa maakunnan toiminnan ohjaajana, maakuntakonsernin emoyhteisönä sekä maakunnan taloudesta vastaavana toimielimenä. Se myös velvoittaa maakuntavaltuustoa ottamaan selkeästi kantaa siihen, mihin maakunnan resurssit suunnataan. Strategiassa ilmaistujen kannanottojen tulisi sitten selkeästi ohjata maakunnan taloussuunnittelua ja myös maakuntavaltuuston omia talouteen liittyviä päätöksiä esimerkiksi talousarviokäsittelyn yhteydessä.*

TEM:in kommentteja ja ehdotuksia maakuntalakiluonnoksen pykäliin

13 §. Valtion ja maakunnan neuvottelu

- Keskittyminen pelkästään taloudellisten asioiden neuvottelemiseen ei yksinään riitä. Tarvitaan myös vuoropuhelua sisällöllisistä kysymyksistä hallinnonalojen kesken, ja tämä pohjustaisi julkisen talouden suunnitelmaa koskevaa neuvottelua.
- Poikkihallinnollinen vuoropuhelu aluekehittämiseen liittyvistä kysymyksistä on myöskin maakuntien tahtotila.
→ Aluekehittämissjärjestelmässä esitetään menettelyä, joka liittyy maakuntalain 13 §:än tarkoitettuihin valtion ja maakunnan neuvotteluun. Menettelyssä muodostetaan yhteinen tilannekuva alueellisesta kehityksestä ja tarvittavista kehittämistoimenpiteistä maakuntien ja valtionhallinnon kesken. Tämä muodostaisi laajemman, yhtenäisen 13 §:än 3 momentissa tarkoitetun arvioinnin, jossa tarkastelu olisi laajempaa.

TEM:in kommentteja ja ehdotuksia maakuntalakiuonnoksen pykälään

35 § Maakuntastrategia:

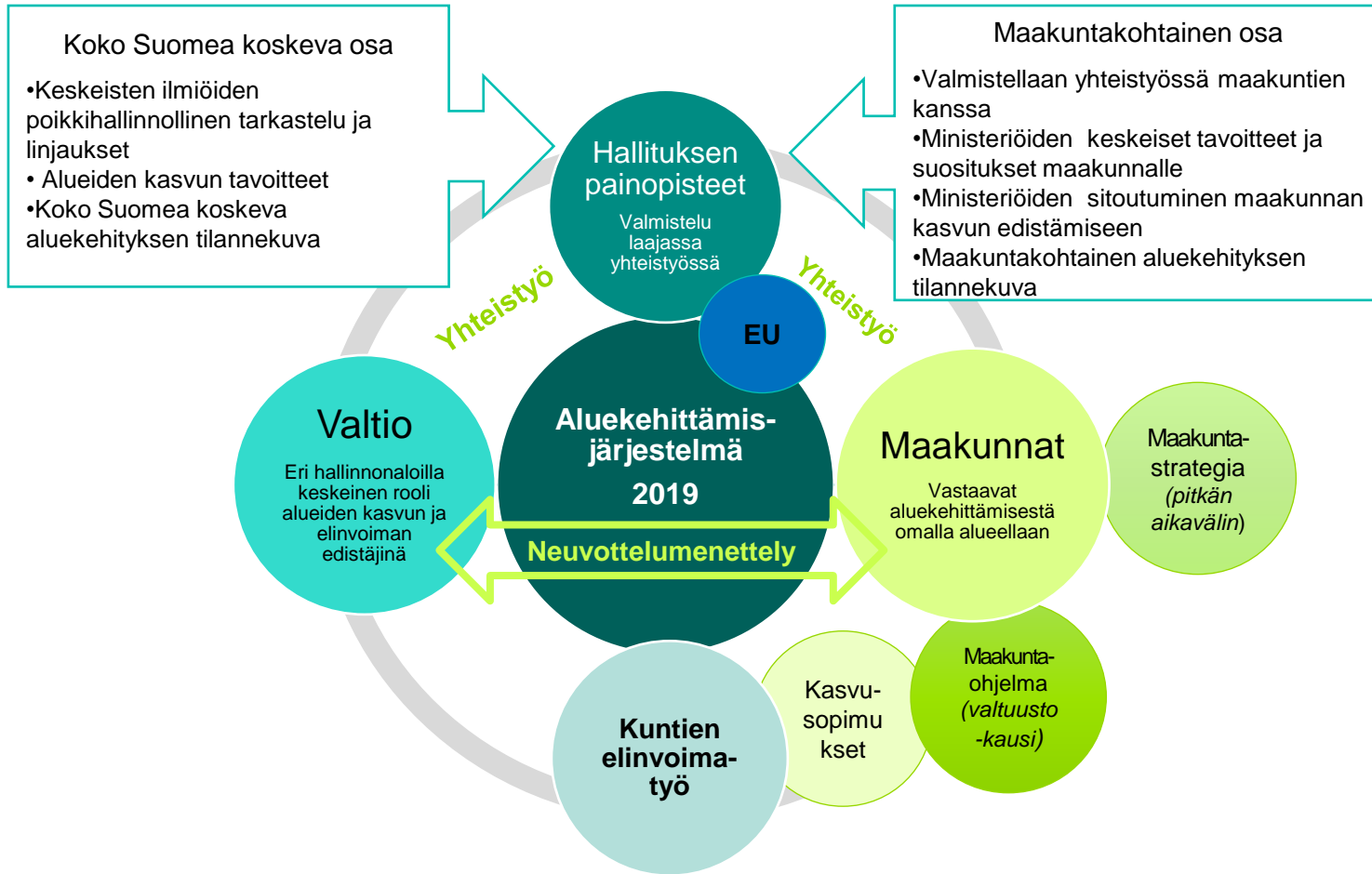
- Maakuntastrategian sisällöllinen ulottuvuus on hyvin laaja ja kattaa käytännössä maakunnan koko toiminnan.
- TEM ja -käytyjen keskustelujen perusteella – myös maakuntien liitot pitävät tärkeänä, että alueiden kehittämistehtävää tarkemmin kuvaava ja toteuttamista konkretisoiva maakuntaohjelma laaditaan jatkossakin.
 - Maakuntaohjelmasta säädetään aluekehittämislaisissa. Maakuntaohjelma laadittaisiin valtuustokausittain, ja se pohjautuisi maakuntastrategiaan.
 - Maakuntaohjelma on tunnistettu maakuntalaissa (16§ 18 kohta) – tähän tulee viitata myös kohdassa maakuntavaltuuston tehtävät (16§), ainakin pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Aluekehittämisyjärjestelmä 2019

Luonnos 29.9.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Aluekehittämisjärjestelmä 2019

- Aluekehittämisestä vastaavat maakunnat ja valtio
- Tavoitteena on parantaa niin valtion ja maakuntien kuin valtion eri hallinnonalojen yhteistyötä ja yhtenäisempää ääntä alueiden kasvun ja elinvoiman tukemiseksi
- Aluekehittäminen käsittää sekä laajan, eri hallinnonalojen toimia yhteen kokoavan näkökulman, että erityiset alueiden kehittämistoimet, joilla yhdessä vaikutetaan alueiden elinvoimaisuuteen ja kasvuun
- Aluekehittämisjärjestelmä toimii valtion ja maakuntien aluekehittämiseen liittyvän yhteistyön kehikkona
 - Valtion eri hallinnonalojen toimien tarkasteleminen poikkihallinnollisesti aluenäkökulmasta
 - Valtion eri hallinnonalojen keskeiset alueita koskevat näkökulmat yhteisiin neuvotteluihin
- Ministeriöiden välisessä työnjaossa aluekehittämisen yhteistyön koordinointi on osoitettu TEM:lle

Nykyiset alueiden kehittämisen tavoitteet:

(Laki alueiden kehittämisestä 7/2014)

- 1) vahvistaa alueiden tasapainoista kehittymistä sekä kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä;
- 2) vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä tavalla alueiden elinkeinorakennetta sekä edistää taloudellista tasapainoa;
- 3) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta;
- 4) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöön kestäväällä tavalla;
- 5) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuuria;
- 6) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta.